

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ชาติไทยเป็นประเทศที่มีอดีตความเป็นมาอันยาวนาน มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว ซึ่งเป็นผลมาจากภูมิปัญญาของคนในชาติ ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานจากพื้นฐานผู้รู้ และผสมผสานด้วยศิลปะอันวิจิตร จนกลายเป็นผลงานศิลปกรรมทางวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนใครในโลก สมควรที่จะอนุรักษ์ไว้ ตลอดจนสืบสานคุณค่าแห่งวัฒนธรรมไทยเหล่านี้ให้คงอยู่สืบไป (อินทรา หิรัญสาย, 2545 : 10) ภูมิปัญญาเหล่านี้ คือสิ่งที่เกิดขึ้นจากวิถีการดำเนินชีวิตของเรา มาจากการปฏิบัติที่เป็นจริงในการหาอยู่หากินที่สอดคล้องกับคนและแผ่นดินของเรา ภูมิปัญญาไม่เพียงแต่แสดงตัวตนของสังคม ท้องถิ่นหรือประเทศชาติ หากยังบ่งบอกว่าสังคม ท้องถิ่นหรือประเทศชาตินั้นมีความเข้มแข็งมากน้อยเพียงไร (ประเสริฐ บุญสัมพันธ์, 2547 : 1)

ในอดีตภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง ดังเช่น สมัยสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงใช้ภูมิปัญญาด้านศิลปะ โดยทรงสร้างศรีภรณ์หรือทำนบพระร่วง ซึ่งเป็นทำนบกั้นน้ำขนาดใหญ่ สำหรับกักเก็บน้ำก่อนที่จะผันน้ำเข้าสู่คูเมือง และทรงคิดประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นใช้ ซึ่งเป็นต้นเค้าของตัวหนังสือไทยในปัจจุบัน (ศศินันท์ บุญประสิทธิ์ อานาจรุจิราวรรณ และคณะ, 2547 : 163) แม้กระทั่งประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีประวัติทางอารยธรรมเก่าแก่ยาวนานและน่าสนใจ ได้สร้างสิ่งมหัศจรรย์ของโลกโดยอาศัยภูมิปัญญาที่มีอยู่สร้างนครวัดอันยิ่งใหญ่ เพื่อถวายแด่องค์พระวิษณุตามความเชื่อของคนเขมรในสมัยศตวรรษที่ 14 อันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของพุทธศาสนา ให้ผู้คนอนุชนรุ่นหลังได้รับรู้ถึงความมั่งคั่งและเคารพสืบต่อกันมา นับเป็นมหาวิหารที่ยิ่งใหญ่และสวยงามที่สุดในคาบสมุทรอินโดจีน เป็นสิ่งก่อสร้างที่ผสมผสานกลมกลืนระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของงานสถาปัตยกรรม การวางผังเมือง และการจัดลำดับขององค์ประกอบ เป็นงานที่มีความงามอย่างน่ามหัศจรรย์ ช่างผู้คิดแบบนครวัดมีความคิดความสามารถฉลาดหลักแหลม สร้างสรรค์ผลงานได้อย่างจับใจคนดู (สำเร็จ สัมพันธรักษ์, 2535 : 105)

ความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาของคนในท้องถิ่น เพื่อการดำรงชีวิต ได้ก่อให้เกิดประโยชน์มากมายแก่คนรุ่นหลัง ในปัจจุบันจึงมีหน่วยงานหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษาได้พยายามฟื้นฟูและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษา

มากขึ้น โดยการส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติปราชญ์ท้องถิ่น ทำการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งนำปราชญ์ท้องถิ่นมาเป็นแบบอย่างและผู้นำด้านการดำรงชีวิต วิธีคิด วิธีการเรียนรู้ และวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การอยู่ร่วมกันกับสังคมและบริบทของท้องถิ่น ตลอดจนนำผลการศึกษาด้านภูมิปัญญามาพัฒนาการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยมีความเชื่อว่าการจัดการศึกษาไม่สามารถแยกจากท้องถิ่นได้ เพราะการศึกษาจะต้องนำเอาประเด็นต่างๆ ในท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมของตนเอง สามารถทำให้นักเรียนมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ และมีความรู้ความสามารถที่จะสร้างสรรค์สังคมได้ นับเป็นปีแห่งการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 7 8 และ 9 ความว่า ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รวมทั้งส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สังคมมีส่วนร่วมในการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 23 24 27 และหมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 57 หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 กล่าวถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีสาระสำคัญ โดยสรุปว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ บูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องความรู้ ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญ ภูมิปัญญาของบุคคลมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 46 81 และ 289 ที่ให้ความสำคัญต่อแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าวความว่า รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนส่งเสริมบำรุงรักษา อนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ ให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าวนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักการที่สำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ที่ส่วนหนึ่งได้ระบุไว้ว่า การก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ การรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศหรือจากภายนอกชุมชน จะต้องประสานควบคู่ไปกับการความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า

ของภูมิปัญญา วัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น และความสมดุลระหว่างการพึ่งพาอาศัยกับการพึ่งตนเอง เป็นหลักการพื้นฐานจำเป็นสำหรับการประสานความร่วมมือร่วมใจทั้งในระดับบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

หากแต่การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษาประสบกับปัญหามากมาย จากผลการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาในระบบการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ พบว่า ผู้บริหารมีปัญหาในเรื่องนโยบายด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการจัดอบรมสัมมนาการศึกษาในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ไม่ต่อเนื่อง ด้านการจัดระบบค่าตอบแทนแก่ปราชญ์ท้องถิ่น ในการเบิกจ่ายยังมีความล่าช้า ด้านการจัดทำโครงสร้างรายวิชาไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่วนครูศิลปะมีปัญหาในด้านการดำเนินการ การวัดผลและประเมินผล และจุดประสงค์การเรียนการสอน โดยเฉพาะด้านหลักสูตรที่สัดส่วนเวลาเรียนภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีที่กำหนดไว้ไม่เพียงพอ มีผลทำให้นักเรียนปฏิบัติงานในเวลาเรียนไม่สำเร็จ กิจกรรมขาดความต่อเนื่อง นักเรียนขาดทักษะในการปฏิบัติ เมื่อนักเรียนไปเลือกเรียนศิลปะในระดับสูงมักจะลืมความรู้พื้นฐานเดิม ด้านเนื้อหาวิชาบางส่วนบางเรื่องมีความซ้ำซ้อนและยังไม่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ขาดห้องปฏิบัติการศิลปะ โดยเฉพาะ เนื้อหาสาระของหนังสือแบบเรียนแต่ละเล่ม ผู้เขียนมักจะอธิบายความหมาย หรือข้อความแตกต่างกันออกไป ทำให้เกิดความสับสน โดยเฉพาะผู้สอนที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านศิลปศึกษาโดยตรง จะประสบปัญหาทางการสอนมาก รวมทั้งขาดเอกสารสำหรับการค้นคว้า ขาดแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน และขาดการวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ด้านปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดทำหลักสูตร และวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียน ขาดความชำนาญในวิธีการสอน ไม่มีโอกาสแนะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับครูศิลปะ ไม่สามารถนำนักเรียนไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นเนื่องจากงบประมาณจำกัด และไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน เพราะไม่ใช่ผู้ประเมินผลงานนักเรียนด้วยตนเอง ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ ส่งผลให้นักเรียนไม่ซาบซึ้งในความงามและคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียนบางคนดูแคลนและไม่ยอมรับวิถีชีวิตของชุมชน ไม่มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นการปรับเปลี่ยนแนวทางการศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่มากขึ้น โดยต้องนำเอาประเด็นในท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน เพื่อทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง (สน วัฒนสิน, 2544 : 169 - 180 สุภาพร ดันท์ชนศิริะกุล, 2537 : 162 Alghamedy, 1986 : 93 วิบูลย์ จันทร์แยม, 2531 : 141 กษมา วรวรรณ ณ อยู่ชยา, 2539 : 5)

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน ที่สามารถนำเนื้อหาความเป็นท้องถิ่นสอดแทรกไปในระบบการจัดการศึกษานั้น ศิลปวิทยาของปราชญ์ท้องถิ่น จะช่วยให้เนื้อหาและรูปแบบความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงอยู่ ทั้งยังช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เนื่องจากศิลปะเป็นวิชาที่สร้างเสริมลักษณะนิสัยและพฤติกรรมอันดีงาม ความกล้าแสดงออก ความมั่นใจในตนเอง ความริเริ่มสร้างสรรค์ เพิ่มพูนพุทธิปัญญาและเจตคติให้เจริญงอกงามไปพร้อมๆ กัน ทั้งยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคล่องแคล่วว่องไวในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้สัมพันธ์กับความคิดและการแสดงออก ความมุ่งหวังของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะนั้น ต้องการให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีนิสัยช่างคิด ช่างสังเกต รู้จักพิจารณา มีใจรักชิ้นชมในงานศิลปะ ผลสะท้อนที่ตามมาคือ นักเรียนจะรู้คุณค่าในศิลปวัฒนธรรมของชาติ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ให้สืบเนื่องต่อไป (วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์, 2531 :205 มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2532 : 79 อุบล ตู้อินดา, 2532 : 27 สุกัญญา ศรีบุรี, 2536 : 51 – 63)

ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ต้องสอดคล้องผสมผสานกับบริบทวัฒนธรรมของชุมชน เน้นความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การสร้างสรรค์งาน และความซาบซึ้งในงานศิลปะของท้องถิ่น เพราะศิลปะและวัฒนธรรมยากที่จะแยกจากกันอย่างเด็ดขาดได้ เนื่องจากศิลปะเป็นผลงานที่เกิดจากรูปความคิด ซึ่งเป็นความคิดรวบยอด และถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ผลที่ได้จากการศึกษาศิลปะในแคว้นี้ จะสะท้อนให้เห็นได้จากพัฒนาการและพฤติกรรมทางศิลปะของนักเรียนที่มีต่อชุมชน การดึงปราชญ์ท้องถิ่นที่มีความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะโดยตรง เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ปราชญ์ท้องถิ่นได้รับการยกย่องชมเชยและยอมรับว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่า เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอีกด้วย (Adejumo, 2002 : 22 สารสาระทัศนานันท์, 2543 : 5 มณีนีภา ชุตินบุตร, 2540 : 15 – 19 วศิษฐ์ นาสารีย์, 2544 : 91 - 92)

อย่างไรก็ตามแม้ระบบการจัดการศึกษาของไทย จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนนั้น ยังมีประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ การสอดแทรกเนื้อหาความเป็นท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้สูญหาย ถูกกลืนเลือน ไม่เห็นคุณค่า และถูกเรียกขานอย่างดูแคลนว่าความรู้แบบชาวบ้านที่ล้าสมัย ทั้งที่ภูมิปัญญาเหล่านี้ เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ทั้งยังส่งผลให้เกิดการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมา ไม่ช้าก็จะไม่เหลือผลงานศิลปกรรมทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา และใช้ประโยชน์อย่างมีคุณค่าอีกต่อไป ดังนั้นการนำความรู้ความสามารถ วิธีคิดและทักษะการดำรงชีวิตของปราชญ์ท้องถิ่นเข้ามาสู่กระบวนการจัดการเรียน

การสอนในระบบการศึกษา จะช่วยให้เด็กๆ รักผูกพันกับคนต่างรุ่นต่างวัย ภาคภูมิใจกับท้องถิ่นของตนมากขึ้น และนำความเข้มแข็งมาสู่ชุมชนและประเทศชาติในที่สุด

ในด้านความสำคัญของศิลปะ ศิลปะมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นกิจกรรมที่แสดงร่องรอยวัฒนธรรมของท้องถิ่น แสดงถึงความรอบรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และทักษะการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น ที่สั่งสม เรียนรู้ ประยุกต์ และปรับใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นในปัจจุบัน ภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อระบบการศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเรียนรู้ศิลปะ พัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอน โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้จัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามบริบทของท้องถิ่น และสอดคล้องกับสภาพของนักเรียน อีกทั้งปราชญ์ท้องถิ่นควรได้รับการยกย่องยอมรับความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ วิธีคิด และความเป็นตัวตนของท้องถิ่นที่บ่งบอกความเข้มแข็งของชุมชน และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่สำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นการดำเนินการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนด้านคุณค่าศิลปะท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความสำคัญ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ผลงานศิลปะด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของไทยให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จะช่วยให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจต่อองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชนของตน และสามารถนำไปประยุกต์ปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสังคมได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ความรู้ด้านศิลปะท้องถิ่นที่มีในชุมชน
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนด้านคุณค่าศิลปะท้องถิ่น

คำถามการวิจัย

1. องค์ความรู้ด้านศิลปะท้องถิ่นในชุมชน มีรูปความคิด และรูปแบบเชิงปฏิบัติการเป็นอย่างไร
2. แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียนด้านคุณค่าศิลปะท้องถิ่นเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ การเลือกกรณีศึกษาเป็นการเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกด้วยวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยที่ผู้วิจัยต้องเก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยแปลความหมายของข้อมูลแล้วสร้างมโนทัศน์ หาข้อสรุปเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และการพัฒนา ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียน ปรากฏ์ท้องถิ่นด้านศิลปหัตถกรรม บุคคลทั่วไปในชุมชน ครูผู้สอนวิชาศิลปะ และผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับสนามในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตำบลคุระ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา และโรงเรียนบ้านเตรียมตำบลคุระ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา

ด้านเนื้อหาที่ศึกษา เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของเป้าหมาย ลักษณะการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ลักษณะกระบวนการเรียนรู้และลักษณะการถ่ายทอดความรู้ศิลปะท้องถิ่นด้านศิลปหัตถกรรม รวมทั้งรูปความคิดและรูปแบบเชิงปฏิบัติการศิลปหัตถกรรม และเป็นการวิเคราะห์เงื่อนไขและกระบวนการนำความรู้ศิลปหัตถกรรม มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยนำเงื่อนไขและกระบวนการนำความรู้ดังกล่าว มากำหนดแนวทางการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนด้านคุณค่าศิลปะท้องถิ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยนี้มุ่งให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาได้ตระหนัก เห็นคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาเป็นแนวทาง ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น หรือสอดแทรกความเป็นท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ปรากฏ์ท้องถิ่นได้รับการยกย่องยอมรับความรู้ความสามารถ เกิดความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทั้งสามารถพัฒนาทักษะ และลักษณะพฤติกรรมด้านศิลปะให้กับนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนรู้คุณค่าศิลปะท้องถิ่น มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้สืบเนื่องต่อไป และยังเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นอีกด้วย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การเพิ่มเติม ส่งเสริม และสนับสนุน กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเตรียม ตำบลคุระ อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงาที่มีอยู่ หรือการประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ใหม่ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน วิธีการและเทคนิคต่างๆ อย่างหลากหลาย

2. กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการ หรือการดำเนินการอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน เพื่อพัฒนาความคิดให้มีศักยภาพ เพิ่ม เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาพฤติกรรมในการดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและพึ่งตนเองได้

3. ศิลปะท้องถิ่น หมายถึง ผลงานด้านศิลปวิทยาแขนงต่างๆ ของปราชญ์ท้องถิ่น ที่ใช้ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ทักษะและ ฝีมือ สร้างสรรค์ผลงานให้มีความงดงามทางสุนทรียภาพ ประโยชน์ใช้สอย และมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น

4. คุณค่าศิลปะท้องถิ่น หมายถึง คุณค่าความงดงามทางสุนทรียภาพที่ประกอบด้วยรูป ความคิดในการจัดวางองค์ประกอบทางศิลปะ การถ่ายทอดความรู้สึกเป็นผลงานด้านศิลปะ ซึ่งมีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น ก่อให้เกิดความภูมิใจ ความรักท้องถิ่น และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

5. ศิลปหัตถกรรม หมายถึง ผลงานด้านศิลปวิทยาของปราชญ์ท้องถิ่น ที่สร้างสรรค์ด้วยมือเป็นหลัก โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ทักษะ และฝีมือ สร้างสรรค์ให้ผลงานมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ประโยชน์ใช้สอยในการดำรงชีวิตและความงดงามทางสุนทรียภาพ

6. รูปความคิด หมายถึง ลักษณะนามธรรมที่เกิดจากความคิดความรู้สึกของปราชญ์ท้องถิ่น โดยอาศัยประสบการณ์และการเรียนรู้ที่สั่งสมมา

7. รูปแบบเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การถ่ายทอดความรู้สึกและความคิดสร้างสรรค์ของปราชญ์ท้องถิ่น ให้เป็นผลงานศิลปะที่สามารถรับรู้ร่วมกันในเชิงรูปธรรม มีความงดงามทางสุนทรียภาพ ประโยชน์ใช้สอย และเอกลักษณ์เฉพาะ

8. ปราชญ์ท้องถิ่น หมายถึง ผู้มีความรู้ความสามารถในชุมชนด้านศิลปหัตถกรรม